

Vergaderjaar 2023–2024

29 521

Nederlandse deelname aan vredesmissies

Nr. 480

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 23 april 2024

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie over de brief van 5 april 2024 inzake de aanvullende artikel 100-bijdrage aan maritieme veiligheid Rode Zee (Kamerstuk 29 521, nr. 478) en over de brief van 17 april 2024 inzake de inzet van Zr. MS. Karel Doorman in de Rode Zee (Kamerstuk 29 521, nr. 479).

De Ministers hebben deze vragen beantwoord bij brief van 23 april 2024. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De fungerend voorzitter van de commissie,
De Roon

De adjunct-griffier van de commissie,
Blom

1

De beslisnota gaat in op de financiële consequenties, hoeveel resteert na deze inzet nog in het Budget Internationale Veiligheid (BIV) voor 2024?

Antwoord

Na deze inzet resteert er in het BIV voor 2024 een bedrag van ruim EUR 16 miljoen.

2

Constaterende dat deze missie 20 miljoen euro kost voor een aantal maanden, is dit relatief duurder of goedkoper dan andere missies en waardoor wordt dat veroorzaakt?

Antwoord

De kosten per missie verschillen aanzienlijk. De kosten van deze inzet worden voornamelijk veroorzaakt door het mogelijke verbruik van munitie, gerelateerd aan de duur van de inzet van een aantal maanden. De kosten voor de munitie zijn de maximale kosten. Als er minder munitie wordt verschoten, dan vallen de kosten lager uit.

3

Wat zijn de grote kostenposten binnen deze missie? Zijn dat grotendeels kosten voor personeel, brandstof, munitie of overige kosten?

Antwoord

De grootste kostenposten zijn de kosten van onder meer personeel, brandstof en de kosten voor de munitie. De kosten zijn circa EUR 8 miljoen voor personeel en brandstof, de overige grote kostenposten betreffen kosten voor munitie. De kosten voor de munitie zijn de maximale kosten. Als er minder munitie wordt verschoten, dan vallen de kosten lager uit.

4

Hoe beoogt de Zr.Ms. Karel Doorman zonder begeleiding uit het hoog risicogebied te blijven? Is dat berekend op het gemiddelde bereik van wapensystemen die de Houthi's inzetten? Kunt u daarover meer details geven?

Antwoord

Gelet op de capaciteiten van Zr.Ms Karel Doorman, zal het schip zich voornamelijk bevinden in gebieden met een lager risico-profiel. Daar waar het schip in gebied vaart met een hoger risico zullen luchtverdedigingsfregatten in de omgeving voorzien in de beveiliging van het schip die noodzakelijk is in betreffend gebied.

5

Hoeveel andere schepen varen mee met Aspides en welke daarvan zijn bedoeld om de Zr.Ms. Karel Doorman te beschermen tegen dreigingen?

Antwoord

Momenteel zijn er 4 schepen actief in Operatie Aspides. De schepen van Aspides en eventueel schepen van *Operation Prosperity Guardian* (OPG) kunnen Zr. Ms. Karel Doorman beschermen. De afstemming hierover vindt plaats op de desbetreffende hoofdkwartieren.

6

Op welke afstand van de andere schepen die haar moeten beschermen en begeleiden vaart de Zr.Ms. Karel Doorman doorgaans op zo'n missie? Is dat zichtafstand van honderden meters of kilometers/zeemijlen afstand?

Antwoord

Zr.Ms. Karel Doorman moet binnen bereik van de wapensystemen van het begeleidend schip of schepen zijn om beschermd te zijn tegen eventuele dreigingen.

7

Waarom is er een extra schip, Zr.Ms. Karel Doorman, nodig in de Rode Zee?

Antwoord

Met het inzetten van Zr.Ms. Karel Doorman komt Nederland tegemoet aan een verzoek om de bevoorradings- en medische capaciteiten van de missies in het gebied en in het bijzonder de EU-operatie Aspides te versterken.

8

Heeft de Zr.Ms. Karel Doorman de bevoegdheid om offensief op te treden? Zo ja, onder welke omstandigheden en met welke wapeninzet?

Antwoord

Nee, Zr.Ms. Karel Doorman neemt deel aan een missie met een defensief mandaat. Daarnaast is Zr.Ms. Karel Doorman een logistiek ondersteuningsschip en heeft het zelf geen offensieve capaciteiten. Het beschikt alleen over wapensystemen voor zelfbescherming op korte afstand.

9

Hoe wordt het parlement geïnformeerd over de verwachte of gebruikte inzet van wapens door de Zr.Ms. Karel Doorman?

Antwoord

Zr.Ms. Karel Doorman is een Joint Support Ship dat wapens heeft voor nabije zelfverdediging. Het is onwaarschijnlijk dat Zr.Ms. Karel Doorman over zal gaan tot de inzet van wapens. Over individuele wapeninzet doet het kabinet in beginsel geen uitspraken.

10

Op welke manier vindt samenwerking plaats tussen de inzet van de Zr.Ms. Karel Doorman en operatie Poseidon Archer?

Antwoord

Er is geen directe samenwerking tussen Zr.Ms. Karel Doorman en Operatie Poseidon Archer. Zr.Ms. Karel Doorman zal *associated support* leveren aan de eenheden in Operatie Prosperity Guardian. Middels datalinksystemen kunnen eenheden van Aspides, OPG en OPA informatie delen om hun operatie te optimaliseren. Vanuit het *Combined Air Operations Command* in Qatar wordt het luchtbeeld gedeeld met de eenheden van de verschillende operaties in het gebied.

De radarsystemen van Zr.Ms. Karel Doorman zijn specifiek gericht op zelfverdediging en het kunnen uitvoeren van helikopteroperaties. Zowel de systemen als de personele bezetting aan boord zijn er niet op ingericht om aan beeldopbouw over grotere afstand bij te kunnen dragen.

11

Wordt er informatie uitgewisseld tussen de Zr.Ms. Karel Doorman en operatie Poseidon Archer? Zo ja, wat is de aard van de informatie die wordt uitgewisseld?

Antwoord

Er is geen directe samenwerking tussen Zr.Ms. Karel Doorman en Operatie Poseidon Archer. Zr.Ms. Karel Doorman zal *associated support* leveren aan de eenheden in Operatie Prosperity Guardian. Middels datalinksystemen kunnen eenheden van Aspides, OPG en OPA informatie delen om hun operatie te optimaliseren. Vanuit het *Combined Air Operations Command* in Qatar wordt het luchtbeeld gedeeld met de eenheden van de verschillende operaties in het gebied.

12

Wordt er informatie uitgewisseld tussen de operaties Aspides, Prosperity Guardian en operatie Poseidon Archer? Zo ja, wat is de aard van de informatie die wordt uitgewisseld? Hoe vaak is er tot nu toe informatie uitgewisseld? Is er zicht op wat er met informatie, die is verstrekt aan operatie Poseidon Archer, is gedaan?

Antwoord

De landen die deelnemen aan de verschillende missies delen informatie ten behoeve van beeldopbouw, voor de veiligheid van de civiele scheepsvaart en de militaire schepen van coalitiepartners. Hiervoor hebben de landen onderling specifieke afspraken gemaakt om middels datalinksystemen aan een gezamenlijke beeldopbouw te werken.

13

Hoeveel aanvallen zijn er de afgelopen maanden uitgevoerd door de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk op doelen in Jemen? En kunt u specifiek aangeven welke doelen bij deze aanvallen zijn getroffen? Bij hoeveel van deze aanvallen was Nederland betrokken?

Antwoord

Er zijn in totaal vier aanvallen uitgevoerd vanuit *Operation Poseidon Archer*, waar Nederland niet-operationele militaire steun aan geeft. Daarnaast heeft de Verenigde Staten, buiten coalitieverband om, op eigen initiatief aanvallen uitgevoerd. Alle doelen die zijn aangegrepen hebben een verband met de capaciteiten van de Houthi's die zij inzetten voor hun aanvallen in de Rode Zee en de Golf van Aden.

14

Hoeveel slachtoffers zijn er gevallen bij de aanvallen waarnaar gerefereerd wordt in vraag 13, en kunt u aangeven hoeveel van deze slachtoffers burgers waren of in welke gevallen dat nog onduidelijk of onbekend is?

Antwoord

Zoals eerder aan de Kamer gemeld, zijn er tot op heden vier meldingen van (mogelijke) burgerslachtoffers gedaan bij CENTCOM. Deze meldingen zijn in behandeling genomen conform de geldende Amerikaanse procedures. Het onderzoek naar deze meldingen is nog niet afgerond.

15

Constaterende dat Nederland politieke steun en een stafofficier levert voor operatie Poseidon Archer; wat doet de Nederlandse kabinet met

betrekking tot hulp, ondersteuning, compensatie en erkenning mochten er burgerslachtoffers zijn gevallen?

Antwoord

Operation Poseidon Archer is een Amerikaans-Brits geleide missie. Enkel deze landen voeren de luchtaanvallen uit en bij het vermoeden van burgerslachtoffers is het aan hen om de bestaande procedures te doorlopen.

16

Op welke wijze wordt er onderzoek uitgevoerd naar (mogelijke) burgerslachtoffers als gevolg van de aanvallen onder operatie Poseidon Archer, gezien de samenwerking/uitwisseling tussen de verschillende missies in het gebied waar ook de Zr.Ms. Karel Doorman aan deelneemt?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 15.

17

Welke invloed hebben de aanvallen van Operatie Poseidon Archer op humanitaire hulp en de humanitaire situatie in Jemen?

Antwoord

De verslechterde veiligheidssituatie in de Rode Zee door de aanhoudende Houthi-aanvallen op de internationale scheepvaart vormen een bedreiging voor de toevoer van humanitaire hulp aan landen in de regio, waaronder Jemen. Het verscheppen van humanitaire hulpgoederen naar Jemen wordt duurder door verzekeringskosten en beschikbaarheid van reders die door de Rode Zee varen. De precisieaanvallen, uitgevoerd door de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, zijn specifiek gericht tegen militaire Houthi-infrastructuur waarmee de Houthi's gewapende aanvallen in de Rode Zee en de westelijke Golf van Aden uitvoeren dan wel ondersteunen. Deze aanvallen hebben geen directe invloed op humanitaire hulp. Het overkoepelend doel is daarbij de-escalatie en het herstel van het recht van vrije doorvaart in de Rode Zee. Nederlandse humanitaire steun aan de Jemenitische bevolking is onveranderd en bereikt de Jemenitische bevolking via internationale humanitaire organisaties.

18

Wat zijn, na de aanval van Iran op Israël, de risico's voor de missie en route van Zr.Ms. Karel Doorman met betrekking tot verdere escalatie in de regio? Kunt u de risicoanalyse en door u ontvangen adviezen hierover met de Kamer delen?

Antwoord

Hoewel in open bronnen wordt gesuggereerd dat ook de Houthi's betrokken waren bij de aanval van Iran op Israël in de nacht van 14–15 april, kan dit niet worden bevestigd. enkele gebeurtenis heeft tot dusverre geen directe gevolgen voor de situatie in de Rode Zee. Het kabinet zet in op de-escalatie van de spanningen in het Midden-Oosten.

19

Welke garanties zijn er dat deze missie niet zal leiden tot een verdere escalatie van conflict in de regio, met name gezien de geopolitieke spanningen in dat gebied?

Antwoord

De operatiedoelstelling van Operatie Aspides is het handhaven van de vrijheid van doorvaart en bijdragen aan maritieme veiligheid. Aspides heeft een defensief mandaat en Zr.Ms. Karel Doorman zal hieraan een bijdrage leveren. Ook levert Zr.Ms. Karel Doorman *associated support* aan Operatie Prosperity Guardian (OPG), deze operatie heeft ook een defensief mandaat. De EU streeft daarnaast naar het leveren van een bijdrage aan de-escalatie in de regio via diplomatieke inspanningen en ook de bredere inzet van Nederland is daarop gericht.

20

21

Constateerend dat in de brief van 5 april jongstleden wordt benadrukt dat Nederland de bevordering van de internationale rechtsorde van belang vindt en hier de verantwoordelijkheid voor neemt, op welke manier past de missie van de Zr.Ms. Karel Doorman hierin? Op welke manier past samenwerking tussen de verschillende missies waar de Zr.Ms. Karel Doorman aan deelneemt in het gebied met operatie Poseidon Archer in de internationale rechtsorde?

Antwoord

Nederland draagt door de inzet van Zr.Ms. Karel Doorman bij aan Operatie Aspides (*direct support*) en OPG (*associated support*), beiden operaties zijn gericht op het bevorderen van vrije doorvaart in de Rode Zee. Het recht van vrije doorvaart is verankerd in het internationaal recht zoals het VN-zeerechtverdrag UNCLOS. De Houthi's bedreigen met hun aanvallen op de internationale scheepvaart dit beginsel van vrije doorvaart.

22

Wat zijn alternatieven om de gereedheid van medisch personeel, ondanks capaciteitstekort, te bestendigen tijdens deze missie?

Antwoord

Het leveren van Nederlandse medische capaciteit heeft zowel positieve als negatieve effecten op de gereedheid van het medische personeel. Hoewel de inzet van het personeel aan boord van het schip vooral een stand-by taak zal zijn, wordt het concept van Role 2 Afloat (aan boord) in zijn geheel beoefend. Wel treedt verdringing met de geoefendheid in de Role 2 Enhanced. Dit is het concept voor medische landoptreden.

Nederland moet voor beide concepten gereed stellen in het kader van NATO Force Model. Voor het personeel aan boord van Zr.Ms. Karel Doorman wordt dan ook gezocht naar een geschikt moment om de gereedstellingsoefeningen in het kader van medisch landoptreden in te halen. Om de negatieve effecten te beperken is uitvraag gedaan naar medisch personeel bij bondgenoten. Inmiddels is bekend dat Zweden medische capaciteit kan leveren en een chirurgisch team en traumaopvang team zal leveren.

23

24

25

Klopt het dat Operatie Prosperity Guardian (OPG) dient als luchtafweer voor inkomende drones en raketten en Operatie Aspides als verdediging tegen kapingspogingen?

Antwoord

Zowel OPG als Operatie Aspides zijn gericht op de bescherming van scheepvaart in de Rode Zee. OPG doet dit hoofdzakelijk door het wegnemen van luchtdreiging door luchtaanvallen op de scheepvaart tegen te gaan. Operatie Aspides doet dit door begeleiding van de scheepvaart.

26

Wat is het kostenplaatje van elke maand dat de inzet van de Zr.Ms. Karel Doorman eventueel verlengd wordt?

Antwoord

Dit hangt af van de specifiek gevraagde inzet voor die extra maand. Een ruwe schatting kan gemaakt worden door de kosten van de missie te delen door het aantal maanden dat de Zr.Ms. Karel Doorman voor deze missie wordt ingezet.

27

Zijn er al plannen voor nieuwe Artikel 100-procedures de komende maanden? Is een verlenging van de inzet van de Zr.Ms Karel Doorman in de Rode Zee hierbij nog een optie?

Antwoord

Uw Kamer is op 17 april jl. geïnformeerd over het informele verzoek van de EU om in de periode van 6 juni 2024 tot 6 augustus 2024 het zogeheten Force Head Quarters (FHQ) te accommoderen aan boord van Zr.Ms Karel Doorman en daaraan in diezelfde periode en mogelijk daarna met bemanning invulling te geven aan het FHQ. Momenteel onderzoekt het kabinet geen aanvullende mogelijkheden tot inzet in de Rode Zee. Dit vormt dan ook vooralsnog geen aanleiding tot een nieuwe artikel 100-procedure. Indien het kabinet additionele inzet zou onderzoeken, informeert het kabinet de Kamer daar conform het Toetsingskader artikel 100 over.

28

Wanneer volgt het definitieve antwoord of Zweden medisch personeel kan leveren om de verdringing op ons eigen medische personeel te vermindere(n)? Biedt deze inzet van medisch personeel voldoende verlichting voor de inzet van ons eigen medisch personeel?

Antwoord

Inmiddels is bekend dat Zweden medische capaciteit kan leveren. Hiermee nemen de verdringingseffecten voor Nederland af.

29

Waaruit bestaat de geweldsinstructie?

Antwoord

De geweldsinstructie is gestoeld op het algemeen erkende recht op *ad-hoc* zelfverdediging. Uit oogpunt van operationele veiligheid kunnen over de exacte inhoud van de geweldsinstructie in dit kader geen verdere uitspraken worden gedaan.

30

Waaruit bestaan de Rules of Engagement?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 29.

31

Klopt het dat de geweldsinstructie een uitwerking is van de over het algemeen vastgestelde Rules of Engagement?

Antwoord

Deelname aan Operatie Aspides door Zr.Ms. Karel Doorman zal plaatsvinden met een gemeenschappelijke EU-Rules of Engagement

32

Is de Nederlandse geweldsinstructie afgestemd op de andere deelnemende landen?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 31.

33

Op de website van het Ministerie van Defensie staat het bieden van medische faciliteiten niet bij de standaardfuncties van de Zr.Ms Karel Doorman, welke aanpassingen zijn er aan het schip gedaan om de Zr.Ms. Karel Doorman gereed te maken om medische hulp te bieden? Beschikt de marine over een ander alternatief om medische hulp op zee te bieden?

Antwoord

Op de website van het Ministerie van Defensie is te vinden dat het schip beschikking heeft over «een hospitaal met 2 operatiekamers en een speciale zorgafdeling. Het hospitaal is deels mobiel en dus inzetbaar op het land.» Er zijn dan ook geen extra aanpassingen gedaan aan het schip, al het benodigde materiaal is aan boord gebracht.

34

Hoe beoordeelt u de gevolgen van verdringing door deze missie van vervolg-gereedstelling voor de Role 2 enhanced voor het NATO Force Model?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 22. De verdringingseffecten zijn meegewogen in het besluit om een Role 2 te leveren en geaccepteerd.

35

36

Hoe lang werd onze bijdrage gevraagd door de Europese Unie (EU)? En leveren wij dit maximaal?

Antwoord

De EU heeft een algemene uitvraag gedaan voor logistieke en medische capaciteit zonder daar een tijd aan te verbinden. De Nederlandse bijdrage is gebaseerd op basis van de beschikbaarheid van Zr.Ms. Karel Doorman.

37

38

Had OPG ook een uitvraag uitstaan voor logistieke en medische ondersteuning, of heeft Nederland deze capaciteit zelf aan OPG aangeboden?

Antwoord

Nee, OPG heeft geen uitvraag gedaan voor logistieke en medische ondersteuning. Afhankelijk van de beschikbaarheid van

en afstand tot deze ondersteuning kan OPG ook een beroep doen op Zr.Ms. Karel Doorman. OPG en Aspides werken nauw samen in het gebied.

39

Wanneer wordt duidelijk of een additionele bijdrage met stafofficieren op het Forward Headquarters ten behoeve van medische planning mogelijk gaat zijn?

Antwoord

Tijdens de Force Generation Conference op 18 april jl. heeft Nederland de functie van medisch adviseur op het FHQ toegevoegd. Het vervullen van deze functie zal de medische planning bespoedigen.

40

Kunt u aangeven hoe de diplomatieke inspanningen in de richting van Iran en de Houthi's er precies uitzien? Speelt de EU een rol daarin, en zo ja, welke?

Antwoord

Nederland en partners spreken Iran aan op zijn ongewenste ondersteuning van de Houthi's, die ook in strijd is met de VNVR-resolutie 2140 en 2216 waarin een wapenembargo jegens de Houthi's is opgenomen. Daarnaast hebben NL, de EU en EU-lidstaten veelvuldig contact met partners in de regio die invloed hebben op Iran en de Houthi's om zo de diplomatieke druk te versterken. Nederland heeft evenals andere EU-lidstaten direct contact met de Houthi's. Op maandag 22 april heeft, aansluitend aan de RBZ in Luxemburg, het *High level Forum on Regional Security and Cooperation* plaatsgevonden tussen de EU en de *Gulf Cooperation Council (GCC)*. Daar spraken de EU-lidstaten en de leden van de GCC gezamenlijk over de-escalatie en een politieke oplossing voor de situatie in de Rode Zee. Daarnaast heeft de Minister van Buitenlandse Zaken met Iran gesproken en is op 15 april jl. de Iraanse ambassadeur in Den Haag ontboden om Nederlandse zorgen over de ontwikkelingen in de regio en het belang van de-escalatie en terughoudendheid over te brengen.

41

Vindt de Belgische bijdrage aan Aspides nog wel plaats vanaf eind april, nu het daarvoor aangewezen fregat er niet in is geslaagd een oefendrone uit de lucht te halen en een luchtafweerraket in de lanceerbuis bleef steken?

Antwoord

Het kabinet doet geen uitspraken over de bijdragen van andere landen.

42

Overwegen andere landen binnen de operatie Aspides die nog niet met een schip bijdragen aan de missie om ook een schip in te zetten binnen operatie Aspides? Hoe beoordeelt u de inzet van een tweede schip door Nederland in vergelijking met de inzet van andere landen?

Antwoord

Het kabinet doet geen uitspraken over de bijdragen van andere landen. Nederland hecht sterk aan het belang van een vrije en veilige doorvaart en draagt daarom bij aan de verschillende

missies in het gebied. Een veilige doorgang door de Rode Zee is een Europees belang en Nederland hecht daarom ook sterk aan Europese samenwerking op dit gebied.

43

Wat is een Role 2 medische faciliteit? Wat zijn de mogelijkheden van een dergelijke faciliteit?

Antwoord

De Role 2 Afloat (R2A) is uitgerust met twee operatiekamers en vier trauma opvangbedden. Verder heeft het schip beschikking over vijf intensive care bedden en 10 low/medium care bedden. Om de voornoemde capaciteiten te bemannen, varen twee spoedeisende hulp teams en twee chirurgische teams mee. Daarnaast heeft het schip een team ten behoeve van de IC en ten behoeve van de verpleegafdeling. Tot slot brengt de R2A een aantal andere capaciteiten met zich mee zoals een laboratorium, een bloedbank, radiologie, een apotheek, tandheelkundige zorg en een *aeromedical evacuation* team ten behoeve van patiënten transport.

44

In hoeverre verwacht u dat de Zr.Ms. Karel Doorman aan OPG gaat bijdragen aan het leveren van tankercapaciteit? Kunt u bij benadering aangeven welk deel/percentage van deze capaciteit ten behoeve komt van Aspides, en welk deel ten behoeve van OPG?

Antwoord

Zr.Ms. Karel Doorman wordt ingepland voor aftanken van schepen die deelnemen aan Operatie Aspides en kan OPG ondersteunen indien dit gewenst is, bijvoorbeeld als schepen in de buurt van Zr.Ms. Karel Doorman zijn of om steun vragen. Er is op voorhand geen verdeelsleutel vastgesteld.

45

Zijn er scenario's bedacht voor de Zr.Ms. Karel Doorman indien er binnen een hoog risicogebied in de Rode Zee onvoldoende bescherming geboden kan worden door andere schepen?

Antwoord

Zr.Ms. Karel Doorman kan door het hoog risicogebied in de Rode Zee varen als zij begeleid wordt door schepen die haar beschermen. Indien deze beveiliging niet gewaarborgd is zal Zr.Ms. Karel Doorman niet door hoog risicogebied varen.

46

Hoe probeert u te garanderen dat de medische evacuatie van personeel tijdig en op een adequate manier gebeurt indien er (nog) geen stafofficier is voor medische planning op het Forward Headquarters?

Antwoord

Tijdens de Force Generation Conference op 18 april jl. heeft Nederland de functie van medisch adviseur op het FHQ toegevoegd. Het vervullen van deze functie zal de medische planning bespoedigen.

47

Waaruit zijn de kosten specifiek voor de inzet van de Zr.Ms. Karel Doorman opgebouwd?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 3.